

Wat Karlsruhe over de ECB te zeggen heeft

Zes vragen over Constitutioneel Hof en Europese Centrale Bank

[Achtergrond](#) - 15 oktober 2012

Het Duitse Constitutioneel Hof buigt zich in december over de beslissing van de Europese Centrale Bank (ECB) om staatsobligaties van eurolanden aan te kopen. Daarmee overschrijdt de ECB haar bevoegdheden, aldus de tegenstanders van het besluit. Nee, het valt allemaal nog binnen ons mandaat, zegt de ECB. Wat heeft het Duitse grondwettelijk hof te zeggen over een beslissing van een Europese institutie als de ECB?

Wat houdt de beslissing van de ECB in?

Het bestuur van de Europese Centrale Bank besloot op 6 september dat de ECB zonodig staatsobligaties van noodlijdende eurolanden mag aankopen. Volgens de ECB valt dit besluit binnen het mandaat van de bank om de prijsstabiliteit in Europa te waarborgen. Door de aankoop van staatsobligaties moet de rente voor deze noodlijdende eurolanden bij de opname van nieuw krediet dalen, en dat moet leiden tot ontspanning in de schuldencrisis.

De noodlijdende eurolanden moeten als tegenprestatie een aanvraag doen voor hulp uit euronoodfonds ESM, zodat ze onder een strikt financieel regime vallen en hervormingen moeten doorvoeren. Volgens de ECB is de aankoop van staatsobligaties uitdrukkelijk niet bedoeld als ongeoorloofde financiering van deze landen.

Wat zijn de argumenten van de tegenstanders van het ECB-besluit?

Tegenstanders van het besluit zien de aankoop van staatsobligaties als ongeoorloofde financiering van noodlijdende eurolanden. Volgens hen verbiedt het Europees recht de ECB een deel van de leningen van de zuidelijke landen over te nemen. De ECB treedt dus buiten haar mandaat en lapt EU-recht aan haar laars, zeggen de critici.

Bovendien zou de bereidheid tot hervormingen bij de eurolanden-in-crisis door het ECB-besluit afnemen en zouden de schulden van deze landen uiteindelijk bij de Europese - en dan vooral ook bij de Duitse belastingbetaler terecht komen.

Duitsland staat als grootste euroland voor 27 procent borg voor de schulden van de ECB.

Deze bezwaren waren voor Jens Weidmann - directeur van de Duitse nationale bank en een van de 23 bestuursleden van de ECB - reden om als enige tegen het besluit te stemmen. Volgens hem worden met de aankoop van staatsobligaties aansprakelijkheidsrisico's tussen belastingbetalers van de eurozones herverdeeld, en daartoe mogen alleen nationale parlementen beslissen, citeert het Handelsblatt de Duitse bankier.

Hoe is het Constitutioneel Hof bij het ECB-besluit betrokken geraakt?

Direct na bekendmaking van het ECB-besluit op 6 september diende de Duitse CSU-parlementariër Peter Gauweiler een klacht in bij het Constitutioneel Hof in Karlsruhe, het Bundesverfassungsgericht (BVG). Het Hof boog zich op dat moment over het euronoodfonds ESM. Volgens Gauweiler had het ECB-besluit direct invloed op de ESM-zaak. Hij wilde dat de rechters de zaak uitstelden. Het Hof deed dit niet en keurde het ESM op 12 september goed.

Het Hof gaf wel aan later nog terug te komen op de klacht over de ECB. De ESM-uitspraak van 12 september was een voorlopige, de echte behandeling van de zaak, de *Hauptsacheverhandlung*, begint in december. Dan buigt het Hof zich ook over de aankoop van staatsobligaties door de ECB.

Waarom heeft het Duitse Constitutioneel Hof iets over ECB-besluiten te zeggen?

Het Constitutioneel Hof toetst Duitse en Europese regelgeving aan de grondwet. In de grondwet is in artikel 23 bepaald hoe Duitsland zich verhoudt tot Europa. Duitsland is gebonden aan Europese regels, voor zover die niet indruisen tegen Europees recht of tegen de Duitse grondwet.

De ECB handelt op basis van Europese regelgeving. Als het Hof in Karlsruhe vindt dat de aankoop van staatsobligaties zoals besloten door de ECB niet in overeenstemming is met deze Europese regels, kan het de zaak voorleggen aan het Europees Hof in Luxemburg. Dat zou helemaal nieuw zijn, schrijven Duitse media. Het Bundesverfassungsgericht heeft zoiets nog niet eerder gedaan. Het kan overigens zelf niet direct bij de ECB ingrijpen.

Een ander scenario, dat het Handelsblatt schilderde, is dat Duitsland met de uitspraak van het Constitutioneel Hof in de hand weigert mee te werken aan de aankoop van staatsobligaties van noodlijdende eurolanden. Karlsruhe bepaalde op 12 september dat Duitsland niet meer dan 190 miljard euro mag bijdragen aan de redding van de euro. Daaronder valt ook de 27 procent die Duitsland borg staat

voor de schulden van de ECB, aldus tegenstanders van het ECB-besluit. Mocht Duitsland deze lijn volgen, moet de ECB zelf naar het Europese Hof in Luxemburg voor een uitspraak om Duitsland meer te laten betalen.

Wat gaat het Constitutioneel Hof doen?

Het Constitutioneel Hof geldt als zeer Europa-vriendelijk. Dat kwam ook naar voren bij de uitspraak van 12 september over het ESM. Het Bundesverfassungsgericht stemde in met het euronoodfonds onder minder strenge voorwaarden dan verwacht. Critici vinden dat het Hof te Europa-vriendelijk beslist. Ook nu denken veel experts in de Duitse media dat het Hof zich niet radicaal tegen het ECB-besluit zal keren.

Aan de andere kant heeft het Hof zich al verschillende keren zeer kritisch uitgelaten over de aankoop van staatsobligaties. BVG-voorzitter Voßkuhle zei bij de ESM-uitspraak op 12 september dat volgens de EU-voorschriften de financiering van staten door de ECB via de geldpers een omzeiling is van het verbod op monetaire begrotingsfinanciering. Daarnaast laat het BVG zich volgens de Duitse media juridisch adviseren door de Bundesbank, waarvan president Weidmann tegen het ECB-besluit is.

Wat vinden kanselier Merkel, de regeringspartijen en de oppositie van het ECB-besluit?

Kanselier Merkel (CDU) zei de dag na het ECB-besluit dat ze de aankoop van staatsobligaties steunt. Volgens haar valt het binnen het mandaat van de bank. Eerder sprak Merkel zich altijd tegen eurobonds uit, gezamenlijke staatsobligaties van de EU-landen. Ze houdt zich in deze zaak verder op de vlakte. Minister van Financiën Schäuble (CDU) gaat ervan uit dat het ECB-besluit juridisch in orde is, zegt hij. CSU-leider Seehofer is tegen een onbeperkte aankoop van staatsobligaties door de ECB. Ook andere politici van regeringspartijen CDU, CSU en FDP hebben er kritiek op.

De oppositie staat kritisch tegenover het ECB-besluit en is blij dat het Constitutioneel Hof met de zaak is belast. SPD en Groenen vinden dat de regering-Merkel zich achter het beleid van de ECB verschuilt. De bank doet wat Merkel zelf niet wil en haalt daarmee haar kolen uit het vuur, zeggen zij. Het parlement wordt zo buiten spel gezet.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2897/wat-karlsruhe-over-de-ecb-te-zeggen-heeft>